

Vít Řehák: Vliv marihuany na chápání světa, života jeho hodnot.

Bakalářská práce, 59 str., bez příloh, součástí práce je audiovizuální dílo

Posudek vedoucí práce

Cílem předkládané bakalářské práce je „přiblížit vliv pravidelného užívání marihuany na chápání světa, života a jeho hodnot“ (str. 9). Autor dochází k závěru, že konzumace marihuany ovlivňuje vnímání reality uživatelů, marihuanu chápe v huxleyovském pojetí primárně jako prostředek k odblokování „zátky v naší mysli“ (str. 56), které vede k „prohloubení zaměření naší psychiky“ (ibid.). Autor si dále klade otázku, jaké jsou příčiny a okolnosti prvního užití marihuany a jaké mají uživatelé motivace k její pravidelné konzumaci; v textové části práce však jasnou odpověď na tuto otázku nenacházíme. Konkrétní odpovědi vybraných informantů na tuto otázku jsou součástí audiovizuálního díla.

Po teoretické stránce autor staví na teorii rituálu Viktora Turnera, nicméně hlavní metodologicko-teoretickou oporou mu byla publikace Lorencové Spiritualita uživatelů alkoholu a marihuany spolu se spíše filosoficky než antropologicky zaměřeným zamyšlením Aldouse Huxleyho (Brány vnímání). Přestože mnohé z Huxleyho myšlenek autor vcelku trefně zasazuje do kontextu užívání marihuany, nemyslím si, že by bylo možné klást naprosté rovnítko mezi psychofyzickými účinky marihuany a meskalinu, přestože jejich fenomenologická interpretace může vykazovat mnohé analogie a podobnosti. Beletristické a fenomenologicky zakotvené Huxleyho dílo navíc autor mylně klade na rovinu empirické studie, např. na str. 31 v souvislosti s tvrzením o nízké rizikovitosti marihuany ve srovnání s alkoholem – nevztahují se navíc citovaná Huxleyho tvrzení spíše k meskalinu než k marihuaně? Po formální stránce musím autorovi vytknout, že v textu odkazuje na Huxleyho publikaci z roku 1977, nicméně v bibliografických odkazech uvádí pouze česká vydání Bran vnímání z roku 1996. Z jakého vydání reálně čerpal? Dalším formálním nedostatkem je zaměňování Turnerova pojmu liminální za liminární (str. 19 a jinde).

Metodologicky autor vychází z terénního výzkumu, prováděného mezi uživateli marihuany od listopadu 2014 do července 2016. Kromě věku informantů se bohužel nedozvíme, s kolika lidmi autor spolupracoval, jaké bylo zastoupení žen a mužů, zda byly rozhovory a pozorování prováděny opakovaně, ani to, jaká byla autorova vlastní pozice v terénu. Rovněž zpracování vlastního výzkumu je poněkud problematické – text práce působí spíše jako souhrn autorových (bezpochyby originálních a zajímavých) myšlenek, který ale není nijak výzkumně ukotven. Jedinou spojitost s terénem představují citace výpovědí informantů, které jsou ale často vytržené z kontextu a po formální stránce jsou zcela nedostatečně ozdrojované. Různé typy výpovědí, jak neformálních, tak formálních (např. na str. 43), autor identifikuje pouze údajem „vlastní výzkum 2014 – 2016“.

K rozsáhlé diskusi by jistě byla i některá autorova tvrzení, např. úvahy nad marihuanou jako pomocným prostředkem k terénnímu výzkumu (str. 20) nebo jeho ztotožnění marihuany s Huxleyem požadovanou legální drogou (str. 13).

Výhrady mám i k vlastní strukturaci práce. K přehlednosti jednotlivých kapitol (Úvod, Metodologie atd.) by jistě přispělo jejich rozčlenění na dílčí subkapitoly. Kapitulu 5 (Náboženské významy psychoaktivních látek) by bylo vhodnější zařadit do úvodní části práce, jednotlivé podkapitoly pak explicitněji provázat s vlastním tématem práce.

Součástí práce je audiovizuální dílo, postavené výhradně na záznamu výpovědí informantů. Dle mého soudu je škoda, že autor neproložil výpovědi např. prořihy z terénu – jako jedno z mnohých témat se nabízí např. záznam autorem v textu analyzovaného rituálu kouření marihuany v popisovaném liminálním, anti-strukturálním prostředí zapadlých městských zidek či dvorků.

Vzhledem k potenciálu tématu i autora je škoda, že finální verze práce nebyla nijak konzultována (audiovizuální dílo nebylo ke konzultaci předloženo vůbec). Přesto se domnívám, že práce splňuje kritéria, kladená na bakalářskou práci, a navrhuji hodnocení stupněm **dobře**.

V Pardubicích 7. 1. 2017

Jana Jetmarová